

INTERVIEW

Help, een jonge maker die nog gelooft dat theater de wereld kan veranderen! **ILAY DEN BOER** werkt dan ook rond een brandend thema: Israël en de joodse identiteit.

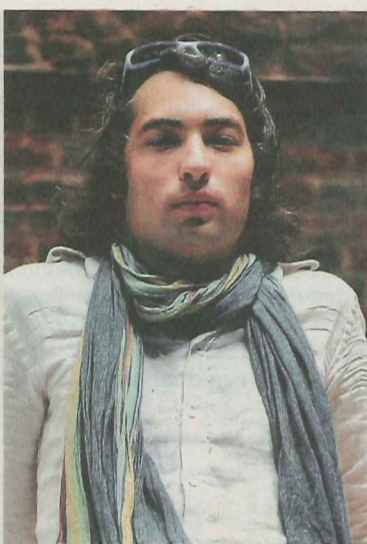
‘Elke dialoog over Israël in de pers draait op niets uit’

VAN ONZE MEDEWERKER
WOUTER HILLAERT

ANTWERPEN | De Nederlander van joodse afkomst is deze maand in Vlaanderen te zien met twee producties: *Dit is mijn vader* en *Janken en Schieten*. Je herkent er meteen dezelfde hand in. Ze mikken op een grote intimiteit met het publiek: je zit er met je lip op, het is onmogelijk je eraan te onttrekken. Zelf put den Boer uit zijn eigen biografie, waarover hij innemend vertelt, prullaria presenteert en liedjes laat horen. De joodse cultuur trekt in het publiek zoals thee in een pot: traag op smaak. Tot die ontspannen stemming plots een wereldse draai om de oren krijgt. ‘Ik hou van heftige eindes’, bevestigt den Boer.

Voetbal en antisemitisme

Dit is mijn vader, geselecteerd voor het Nederlandse Theaterfestival, toont den Boer op scène in confrontatie met zijn eigen, niet-joodse vader. Ze hebben het over voetbal en antisemitisme in Nederland. In *Janken en Schieten* draait alles om den Boers grootmoeder. Ze ontvluchtte de nazi's tijdens de oorlog, en met twintig toeschouwers herbeleef je die tocht naar Israël in een busje. Rechtvaardigt haar traumatische én euforische ervaring van toen haar felle nationalisme jegens de Palestijnen vandaag? Den Boer, de Israëlische vlag om de schouders, sticht graag verwarring, bevraagt aangenomen overtuigingen. Alles past in zijn zedelijke reeks *Het Beloofde Feest*, die hij in 2008 bij het Huis Van Bourgondië begon met de maaltijdperformance *Eet smakelijk*. Dat het om zelftherapie gaat, ontkent den Boer. ‘Ik was daarvoor al in het reine gekomen met mijn afkomst. Wel wil ik vele eigen vragen over de joodse identiteit en mijn “thuisland” vertalen op politieke schaal. Ik voel woede, pijn en verdriet over wat daar vandaag gebeurt, en tegelijk heel veel liefde voor het land. Eén zaak was meteen duidelijk: als je zo'n complexe materie aanpakt, moet dat ongelooflijk genuanceerd gebeuren, over meerdere voorstellingen.’ Precies die nuance mist den Boer in de media. ‘De berichtgeving over Israël gebeurt steeds eenzijdig, en ook nooit zonder het standpunt van de journalist zelf. Die subjectiviteit is begrijpelijk, maar net daarom draait elke dialoog

Ilay den Boer. © hh

nog steeds op niets uit.’ Zelf liet den Boer zich bij de Israëlische inval in Gaza verleiden tot een panelgesprek in het nieuwsprogramma *Nova*. Dat zal hij niet gauw opnieuw doen. ‘Je wordt vanzelf in een zwartwitte tegenstelling geduwd, terwijl mijn eigen mening over het conflict niet zo belangrijk is. Ik vind tegelijk heel veel en heel weinig. Het ene moment zus, het andere zo.’

Zo oordeelloos mogelijk

Daarom is theater voor den Boer hét medium om over de joodse identiteit te spreken. ‘Je kunt allerlei uitgesproken perspectieven met elkaar confronteren, en er mensen in meesleuren. Dat is de essentie van dialoog. Zelf probeer ik zo oordeelloos mogelijk te zijn. Ik dompel me zelfs bewust onder

De joodse cultuur trekt in het publiek zoals thee in een pot: traag op smaak

in een blik die me niet eigen is, zoals die van mijn oma in *Janken en Schieten*. Door haar dagboeken snapte ik plots waarom de oorlog nu nog steeds voortduurt. En waarom ze ooit ging picnicken op de Gazastrook, terwijl daar net vele Palestijnen vermoord waren. Tegelijk vond ik dat walgelijk van mezelf. Zo'n moment stop je dan in de voorstelling.’

Nuance en debat

Soms komen op zijn werk ook mensen af die wel een scherp oordeel huldigen. ‘Zo was er ooit een pro-Palestijnse acti-viste, dat voel je dan meteen aan haar kille blik. Het eerste halfuur moest ik keihard werken om haar sympathie te winnen. Maar achteraf schreef ze op haar blog: ‘Voor het eerst begrijp ik de complexiteit van de Joodse identiteit.’ Daar doe je het voor: voor de nuance in het debat. Zo kan theater de wereld veranderen. Als ik daar niet in zou geloven, heeft wat ik doe geen zin. Dan kan ik er beter mee ophouden.’

‘Dit is mijn vader’ op 2-3 sep op het Theaterfestival, Antwerpen (03/248.28.28) en op 26 nov in CC Hasselt (011/22.99.33).

‘Janken en Schieten’ op 10-12 sep in Monty, Antwerpen (03/238.91.81). Op 26 oktober geeft Ilay den Boer een lezing in HetPaleis, Antwerpen.

ONLINE

www.hetbeloofdefeest.nl,
www.theaterfestival.be